

SCENARIUSZ DLA NAUCZYCIELA

Garnki, sukna, miecze i inne dobra. Rzemiosła w dawnym Krakowie

CELE OGÓLNE

1. Zapoznanie uczniów z istnieniem tzw. zawodów ginących.
2. Wdrożenie terminów związanych z poszczególnymi rzemiosłami.
3. Wprowadzenie pojęcia cechu rzemieślniczego

CELE SZCZEGÓŁOWE

Cele poznawcze

1. Przedstawienie nazw poszczególnych zawodów.
2. Zdefiniowanie pojęcia cechu, przedstawienie systemu ich działania i obowiązków wobec miasta.
3. Zapoznanie z zabytkami zgromadzonymi na ekspozycji Rynku Podziemnego w Muzeum Miasta Krakowa.
4. Poznawanie historii społeczno-ekonomicznej, przez pryzmat zwykłych mieszkańców miast.

Cele kształcące

1. Doskonalenie umiejętności interpretowania zabytków – pieczęci, ikonografii, zabytków na fotografiach.
2. Rozwijanie umiejętności pracy w grupie i brania udziału w dyskusji.

Cele wychowawcze

1. Zachęcanie do poznawania zawodów ginących, interesowania się nimi i zachowywania wiedzy o nich od zapomnienia.
2. Zachęcanie do poznawania historii przez pojedyncze zabytki, związane ze zwykłymi mieszkańcami miast.

METODY PRACY

- ♦ praca w grupach ♦ dyskusja ♦ praca z zabytkiem ♦ rozmowa sterowana ♦ rozwiązywanie ćwiczeń ♦
- ♦ rozwiązywanie ćwiczeń ♦

NARZĘDZIA

- ♦ komputer i rzutnik ♦ wydrukowane i pocięte zadania do lekcji w odpowiedniej liczbie ♦

PRZEBIEG LEKCJI

5 min

Rekapitulacja wtórna

- ♦ Na mapie **tablica 1** odnajdźcie Kraków. Zapytaj uczniów o skojarzenia z tym miastem (przydatne słowa: stolica, król, Wawel, miasto, Sukiennice).
- ♦ Porozmawiajcie o tym, kto mieszkał w średniowiecznym Krakowie. Skąd brano jedzenie, ubrania, potrzebne przedmioty? Przedstawiciele jakich zawodów byli potrzebni w mieście?

35 min

Lekcja właściwa

- ♦ Zapytaj uczniów czy wiedzą, skąd wzięła się nazwa „Sukiennice”. Kim był sukiennik? Czym się zajmował?
- ♦ Wprowadź pojęcie „ginące zawody”. Zapytaj uczniów, czy znają nazwy jakichś rzadko spotykanych dziś profesji. Zapiszcie propozycje na tablicy. Dopisz jeszcze kilka terminów (jeśli uczniowie ich nie wymieniają): garbarz, kaletnik, kapelusznik, rękawicznik, ludwisarz, cieśla. Zapytaj uczniów, czy znają ich znaczenie.
- ♦ Zapytaj uczniów o funkcję rynku średniowiecznym mieście. Zaakcentuj rolę targową. Opowiedz o muzealnej ekspozycji znajdującej się w podziemiach pod Sukiennicami (oddział Muzeum Krakowa). Pokaż uczniom **tablicę 2** (skórzany but, wykonany przez szewca) i zapytaj ich, co to za przedmiot. Jaki rzemieślnik mógł go wykonać?
- ♦ Poproś o wykonanie **zadania 1, 2** oraz **zadania 3**. Sprawdź odpowiedzi.
- ♦ Porozmawiajcie na temat wykonywania przedmiotów przez rzemieślników różnych zawodów. Przeanalizujcie to na przykładzie krawca – skąd bierze materiał? Kto go farbuje? Użyjcie słów tkacz, sukiennik, farbiarz. Następnie poproś o wykonanie **zadania 4**.
- ♦ Pokaż uczniom **film** załączony do zajęć. Następnie wykonajcie **zadani 5**. Wprowadź pojęcie „majstersztyk”. Co to słowo oznacza w kontekście cechów? W jakim kontekście używa się go dzisiaj?
- ♦ Rozdaj uczniom **zadanie 6**.

4 min

Rekapitulacja pierwotna

Garnki, sukna, miecze i inne dobra. Rzemiosła w dawnym Krakowie

:

♦ Podsumujcie wiedzę w formie krzyżówki. Rozdaj uczniom **zadanie 7** i poproś o samodzielne wykonanie. Następnie sprawdźcie odpowiedzi.

1 min

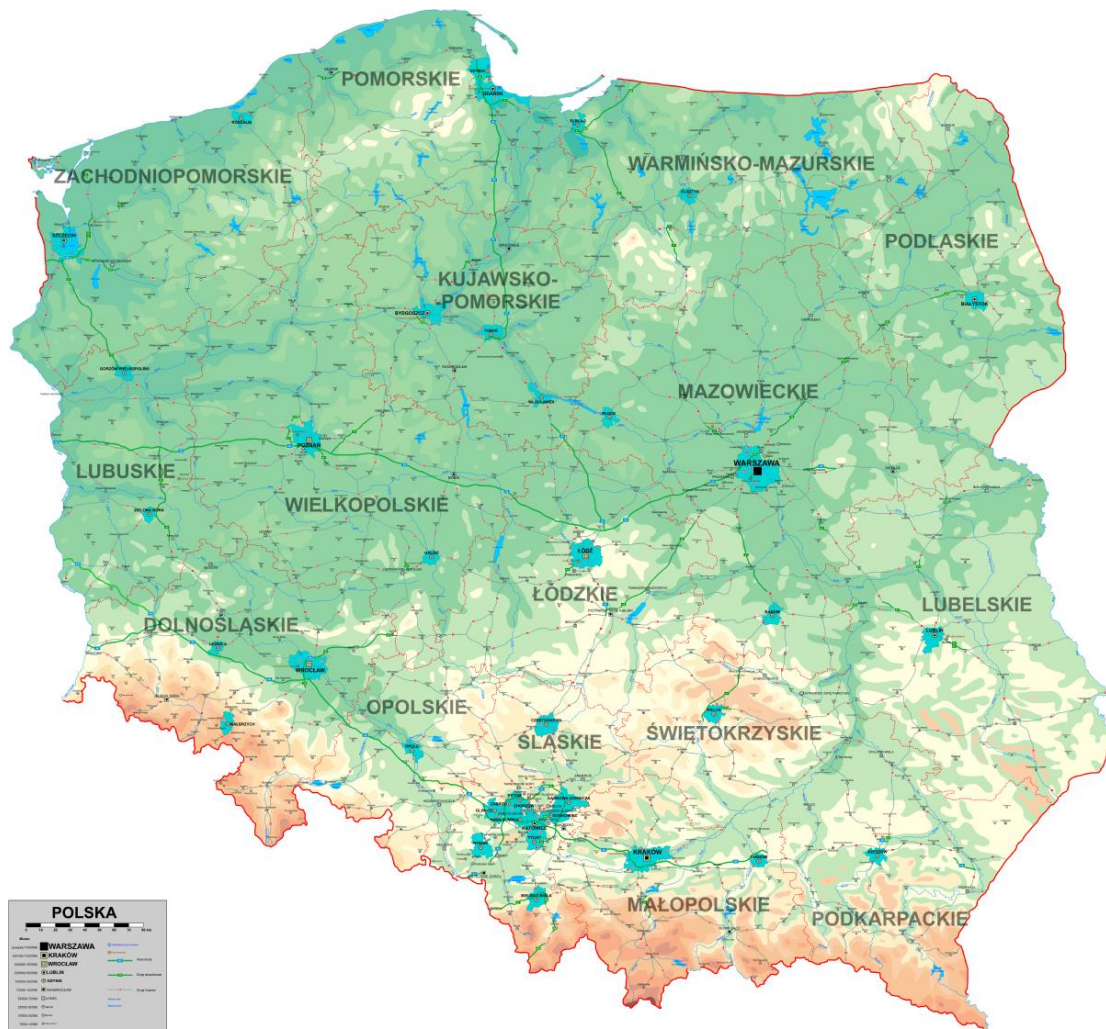
Zadanie domowe

♦ Poproś uczniów, aby przygotowali rebusy prezentujące 3 wybrane przez siebie nazwy tzw. ginących zawodów omówionych podczas lekcji.

Garnki, sukna, miecze i inne dobra. Rzemiosła w dawnym Krakowie

Tablica 1

Domena publiczna

Garnki, sukna, miecze i inne dobra. Rzemiosła w dawnym Krakowie

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”.

Tablica 2

Fragment wystawy Podziemia Rynku. Muzeum Historyczne Miasta Krakowa (Wikimedia Commons)

Garnki, sukna, miecze i inne dobra. Rzemiosła w dawnym Krakowie

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”.

Zadanie 1

Czy wiesz, czym zajmują się poszczególne zawody?

Połącz nazwy z ilustracjami przedmiotów, jakie poszczególni rzemieślnicy wytwarzali w ramach swojej pracy.

SZEWC

GARNCARZ

NOŻOWNIK

RYMARZ

STELMACH

BEDNARZ

STOLARZ

Garnki, sukna, miecze i inne dobra. Rzemiosła w dawnym Krakowie

Zadanie 2

Ginące zawody to nie tylko wytwórcy poszczególnych przedmiotów, takich jak buty czy noże, ale również osoby związane z rynkiem usług. Jak myślisz, czym zajmowały się te osoby? Połącz terminy z ich definicjami i odpowiadającymi im ilustracjami.

KARCZMARZ

Kapitan kutra lub małej łodzi, mógł oferować usługi przewozu osób lub towaru.

CYRULIK

Osoba prowadząca gospodę – miejsce, gdzie można zjeść oraz przenocować.

SZYPER

Osoba oferująca usługi pielęgnacyjne, golenia brody, rwania zębów, leczenia lżejszych chorób.

Garbki, sukna, miecze i inne dobra. Rzemiosła w dawnym Krakowie

Zadanie 3

Wybierz prawidłową odpowiedź. Do kogo się udasz, jeśli potrzebujesz:

1) ...dzwonu do katedry?

- a) do ludwisarza
- b) do kowala
- c) do lutnika

2) ...kluczy?

- a) do ślusarza
- b) do pasamonika
- c) do mydlarza

3) ...skórzanej torby?

- a) do płątnierza
- b) do bednarza
- c) do kaletnika

4) ...pokryć przedmiot warstwą złota?

- a) do złotnika
- b) do pozłotnika
- c) do jubilera

Zadanie 4

Uzupełnij luki w tekście odpowiednimi słowami.

*Czasem, aby stworzyć jeden przedmiot, potrzeba było dwóch_____.
Tak było w przypadku _____ oraz _____.
Pierwszy z nich, nazywany również _____ wykonywał koła do
wozów. Jako surowca używał _____. Następnie przekazywał je
_____, który wykonywał metalowe okucia. Podobnie było w
przypadku bednarza, który wykonywał drewniane _____. Metalowe
_____ do nich również wykonywał kowal.*

*Kowal nie był jednak jedynym rzemieślnikiem wykonującym potrzebne innym
przedmioty z metalu. Oddzielnym zawodem był między innymi _____
produkujący, jak wskazuje jego nazwa _____.*

- ♦ obręcze ♦ gwoździarz ♦ stelmachem ♦ drewna ♦ beczki ♦ rzemieślników ♦
♦ gwoździe ♦ kołodzieja ♦ kowalowi ♦ bednarza ♦

Zadanie 5

Wybierz poprawne dokończenie zdania.

1. Cech ustalał:

- a) Wspólne ceny oferowanych przez siebie towarów i usług
- b) W co powinni się ubierać członkowie cechu
- c) Kto ma prawo osiedlić się w mieście
- d) Kto ma prawo ubiegać się o koronę królewską

2. Partacz to:

- a) Mało zdolny uczeń rzemieślnika
- b) Ktoś, kto wykonuje swój zawód nie należąc do cechu
- c) Osoba, która kandyduje na czeladnika
- d) Najzdolniejszy z mistrzów cechu

3. Jaką drogę musieli przebyć kandydaci do cechu?

- a) Czeladnik – starszy czeladnik – rzemieślnik cechowy
- b) Czeladnik – mistrz – mistrz cechowy
- c) Czeladnik – uczeń – mistrz
- d) Uczeń – czeladnik – mistrz

Zadanie 6

Wiesz już, że cechy miały swoje godła cechowe, czyli oznaczenia widoczne na przykład na pieczęciach organizacji. Spróbuj rozpoznać i podpisać niektóre z nich. Do jakiego zawodu mogły należeć? W ramce na dole strony znajdziesz kilka z nich do wyboru. Uwaga! Jest wśród nich kilka niepasujących do żadnej pieczęci, a jedna z nich jest wspólna dla dwóch cechów!

rusznikarze

aptekarze

ludwisarze

sukiennicy

dorożkarze

Grzebieniarze i
łucznicy

Iglarze i
drukarze

krawcy

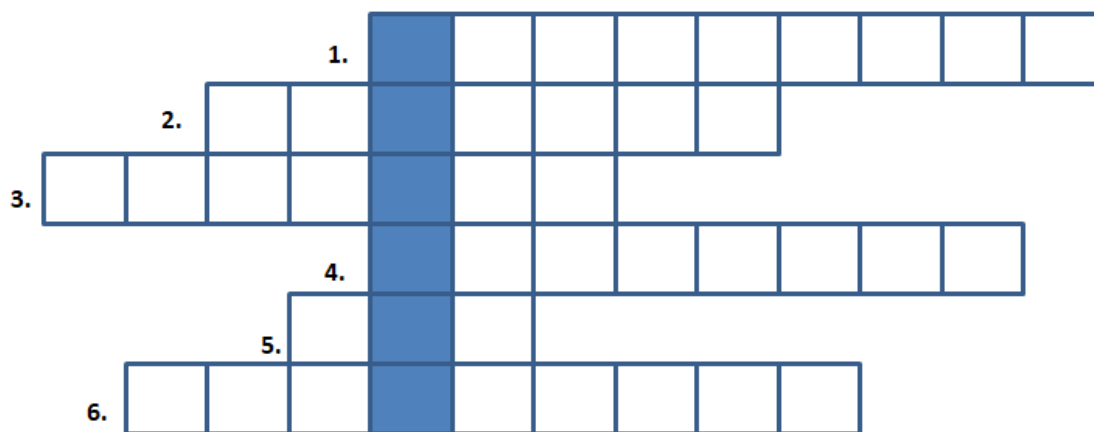
garncarze

Garnki, sukna, miecze i inne dobra. Rzemiosła w dawnym Krakowie

Zadanie 7

Czy udało Ci się zapamiętać nazwy dawnych zawodów? Rozwiąż krzyżówkę, aby to sprawdzić.

1. Rzemieślnik wytwarzający koła do wozów.
2. Osoba zajmująca się oprawianiem i wyprawianiem skór.
3. Osoba zajmująca się wykonywaniem kluczy.
4. Rzemieślnik wytwarzający wyroby skórzane – torby, portfele.
5. Przedmiot wykonywany przez nożownika.
6. Rzemieślnik wytwarzający przedmioty z brązu – np. dzwony.

SŁOWNICZEK

LOKACJA - nadanie miastu praw miejskich

RZEMIEŚLNIK - osoba zajmująca się rzemiosłem, czyli ręcznym wytwarzaniem przedmiotów (np. garncarz wytwarzający naczynia, bednarz wytwarzający beczki, szewc wytwarzający buty)

IGLARZ - rzemieślnik wytwarzający igły

GRZEBIENIARZ - rzemieślnik wytwarzający grzebień

MAJSETRSZYK - praca czeladnika szkolącego się na mistrza. Dzieło sprawdzające jego umiejętności nabyte podczas nauki zawodu.

KIELNIA - narzędzie do nakładania i rozprowadzania zaprawy podczas budowy

WĘGIELNICA - przyrząd do wytyczania kątów prostych

POLECANE MATERIAŁY

- Tutaj możesz poczytać więcej o herbach różnych cechów z Krakowa

<http://www.starykrakow.com.pl/dawne-cechy/godla/godla-rzemieslnicze.htm>

- Tu znajdziesz informacje o krakowskich cechach – ich historii, uchwalanych statuach i innych dokumentach.

http://www.starykrakow.com.pl/dawne-cechy/krakowskie_cechy.htm

- Na stronie Muzeum Krakowa możesz poczytać więcej o miejskim intrologatorstwie i drukarstwie

<http://muzeumkrakowa.pl/drukarstwo-i-intrologatorstwo>

- Opis chorągwi cechu rybaków

<http://muzeumkrakowa.pl/aktualnosci/choragiew-cechu-rybakow>

- Informacje o muzeum mieszczącym się w podziemiach krakowskiego Rynku

<http://muzeumkrakowa.pl/oddzialy/rynek-podziemny>

- Jeśli chcesz odświeżyć sobie wiadomości na temat Krakowa, zajrzyj tutaj:

<https://www.historiaposzukaj.pl/miejsca,11,krakow.html>

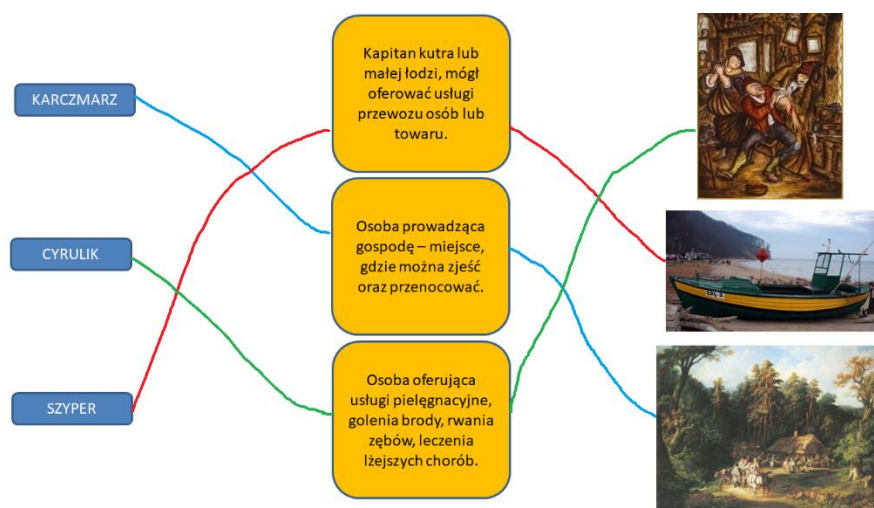

PRAWIDŁOWE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ

Zadanie 1

Zadanie 2

Zadanie 3

1) A, 2) A, 3) C, 4) B.

Garnki, sukna, miecze i inne dobra. Rzemiosła w dawnym Krakowie

Zadanie 4

Czasem, aby stworzyć jeden przedmiot, potrzeba było dwóch **rzemieślników**. Tak było w przypadku **kołodzieja** oraz **bednarza**. Pierwszy z nich, nazywany również **stelmachem**, wykonywał koła do wozów. Jako surowca używał **drewna**. Następnie przekazywał je **kowalowi**, który wykonywał metalowe okucia. Podobnie było w przypadku bednarza, który wykonywał drewniane **beczki**. Metalowe **obřęcze** do nich również wykonywał kowal. Kowal nie był jednak jedynym rzemieślnikiem wykonującym potrzebne innym przedmioty z metalu. Oddzielnym zawodem był między innymi **gwoździarz** produkujący, jak wskazuje jego nazwa **gwoździe**.

Zadanie 5

1) A, 2) B, 3) d

Zadanie 6

aptekarze

dorożkarze

garncarze

Grzebieniarze i
łucznicy

rusznikarze

ludwisarze

sukiennicy

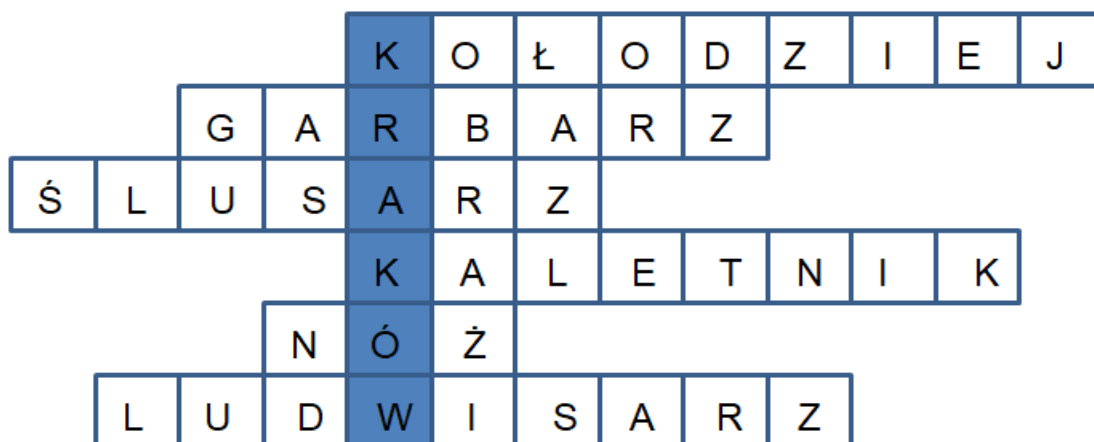
Iglarze i
drukarze

krawcy

Garnki, sukna, miecze i inne dobra. Rzemiosła w dawnym Krakowie

Zadanie 7

HISTORIA:
ZOBACZ

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY
INSTYTUT MUZEALNICTWA
I OCHRONY ZBIORÓW

HISTORIA:
POSZUKAJ

Projekt HISTORIA: POSZUKAJ realizowany jest przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów.
Program „Historia: zobacz” jest przygotowany i realizowany we współpracy
z Fundacją Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii.

Sfinansowano ze środków MKiDN
w ramach Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA 2017-2022

Garnki, sukna, miecze i inne dobra. Rzemiosła w dawnym Krakowie